

ARNHEMSE SCOURANT.

De prijs der Courant, die geregeld vijfmaal weels wordt uitgegeven, en wel op Dingsdag, Wensdag, Donderdag, Zaterdag en Zondag, is 5 fr. of drie maanden.

WOENSDAG 15 SEPTEMBER.

De prijs der Advertentie, van een tot vijf regels, / 100, en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.

Nederlandsche beginselen van de zestiende en zeventiende eeuw, en Nederlandse beginselen van de negentiende eeuw.

VI.

Wij hebben ons met opzet in deze artikelen hoofdzakelijk bepaald tot het opnemen van zodanige plaatsen uit de staatsstukken onzer geschiedenis, waarin de beginselen van ons staatsrecht duidelijk doorblinken. Nederlandsche beginselen toch zal men wel voornamelijk uit de Nederlandsche geschiedenis moeten leeren, en wel bij voorkeur uit dat gedeelte onzer geschiedenis, toen de, tot dien tijd toe afgezonderde gewesten, tot een gemeenbest der Vereenigde Nederlanden zamensmolten. Wij voor ons zouden aan die enkel historische gronden weinig hechten. Het ligt in den aard der zaak, dat zij, die later leven, gebruik makende van hunne meerdere kennis en meerdere ervaring, helderder inzicht en juistere opvatting van zaken hebben, dan zij, die in een tijdvak van minder wetenschappelijke ontwikkeling geleefd hebben. Wanneer men in de 16de en 17de eeuw die theoriën van het goddelijk regt der koningen, van dat bestanddeel der soevereiniteit »de gouverneur comme il croit devoir le faire devant Dieu et suivant sa conscience», of van het afwachten eener staats hervorming als weldaad der kroon, had verkondigd, men zou het hebben kunnen verschoonen en verklaren als de uiting van een benygd en nog niet tot de jaren van onderscheiding gekomen verstand. Maar wij zouden er ons niet door laten misleiden, dat de opvattingen als zoodanig te bewaren, om er onze tegenwoordige staats huishouding mede te stofferen. De staatsinrigtingen moeten zich schikken naar de behoeften, en niet de behoeften naar de staatsinrigtingen. De 19de eeuw wil naar hare eigene inzichten geregeerd worden, — niet naar de inzichten der 16de of der 17de eeuw. Wij zouden met een lid der Overijsselsche ridderschap van twee honderd jaren geleden, RAB. HERM. SCHELE, een man, die niet dacht, dat »die dinghen juist »de besten en volmaecksten zijn, die »d'eersten en oudsten zijn,» meenen, dat »het geheel gheslacht der menschen leert »terwijl het oudt wordt. Wat mij aan- »gaet, ick ben versekert, dat, zoo eenigen

»van die mannen, en liefhebbers van de »nakomelingen, die eertijds gheleefd heb- »ben, weer van de doden te voorschijn »quamen, sij d'eersten van allen deze »hartneckigheyt souden veroordeelen, en »liever willen, dat alle ghedachtenis van »hen verdweenen was, dan dat sij bij de »nakoomelinghen tot veranderingen van »de ghemeene welstant gheworden waren. »Want sij souden zeggen, dat sij het bes- »te, dat sij wisten, het beste voor die »menschen, en voor die zeeden, en niet »altijdt het oudste, gevolgt hadden, en »dat de geenen, die hen wilden volgen »en eeren, hun wil en trachtingh moesten »navolghen en dat dit de ware eerbewij- »singh aen de voorouders is.»

Doch onze Nederlandsche beginselen van de 16de en 17de eeuw zijn de Euro- pische beginselen der 19de eeuw gewor- den. Bij den opstand tegen Spanje lag geheel en al het beginsel te gronde, dat het beginsel van alle tegenwoordige con- stitutionel staten is, dat geen vorstelijk gezag denkbaar is, hetwelk niet rust op den wil des volks, verklaard door zijne wettige vertegenwoordigers. »Alle moo- »genheyt is door gunst des volx en om »hunnen 't wil ingestelt.» De ondersaten »en zijn niet van Gode geschapen tot behoef »van den Prince, maer den Prince om »d'Ondersaten wille, sonder de weleke hij »negheen Prince en is.» Zoodra de vorst buiten zijn gebied treedt, buiten de wet en alleen naar eigen goeddunken regeert, ontslaat hij zijne onderdanen van alle ver- plichting tot gehoorzaamheid jegens hem. Hij houdt op de wettige regent te zijn en moet gehouden worden »niet als Prin- »ce, maer als een Tyran, ende voor »suleks na recht ende reden mach ten »minste van zijne ondersaten, besonder bij »deliberatie van de staten van den Lande, »voor egheen Prince meer bekent, maer »verlaten, ende een ander in sijn stede, »tot beschermenisse van hen-lieden, voor »over-hoof, sonder misbrutfeken, geko- »sen werden.»

Zietdaar de beginselen, — de Neder- landsche beginselen zoo men wil, maar die sints, de algemeene constitutionele be- ginselen zijn geworden, — die wij niet verloochenen kunnen, zoo wij niet wil- len ophouden Nederlanders te zijn. Zijn die stellingen valsch, zijn het zoovele sophismen en drogredenen, dan is ons geheele bestaan als zelfstandige staat

een logen geweest. Wij moeten dan, boete doende voor de dwalingen en on- gerechtigheden onzer voorvaderen, hoe eer zoo beter tot de heerschiappij der Spaansche landsvaderlijkheid terugke- ren, en de afstammeling en erfgenaam der prinsen van ORANJE heeft niets beters te doen, dan de genade te gaan afsmee- ken van en hulde te gaan doen aan den afstammeling en erfgenaam van den ver- ongelijkten FILIPS.

Het *Journal de la Haye* en zijn »waar- schuwende» vriend mogen nu uitkiezen wat hun het beste aanstaat: de *Nederland- sche* beginselen der 16de en 17de eeuw, of de *constitutionele* beginselen der 19de eeuw. Maar laten zij wél toezien hunne vingers niet te branden. Het is gewaagd spel, dat *Men* schijnt te willen gaan spelen. De Nederlanders zijn een uiterst geduldig en lijdzaam volk, maar ook het langmoedigste geduld en de lijd- zaamste lijdzaamheid raken eindelijk uit- geput. *Coups d'état* vallen hier niet in den smaak. Het eerste en onvermijde- lijkste gevolg van dergelijke gewelddadi- ge handeling, als waarop het *Journal* zinspeelde, zou natuurlijk zijn, dat men terstond weigerde verder eenige belas- ting op te brengen. Wanneer de heer VAN HALL kans ziet, ook dan nog de za- ken aan den gang te houden, zullen wij gaarne erkennen, dat hij een genie is.

Is het artikel van het *Journal* een of- ficiël artikel van *Men*?

Wij willen hopen, dat het alleen een niet-geauthoriseerde uitval van een der ministeriële condottieri geweest is. Wij willen het hopen, want zoolang er nog eenige kans is door het huis van ORANJE grondwettig geregeerd te worden, verkiezen wij deze dynastie boven eenige andere. Maar wij plegen geene afgoderij met wien ook. Wanneer het oot bleek, dat de erfgenaam van het huis van ORANJE, vergetende dat hij Nederlandsch burger was, eer hij Nederlandsch vorst werd, ongetrouw aan de regeringsbeginselen van zijn land en aan de overleveringen van zijn geslacht, »de sorghe, die hij voor den »gemeenen welstandt schuldigh is tot zij- »ne bijzondere belanghen quam aen te »legghen,» wanneer een der WILLEM's, de eer versmadende van Nederland's grond- wettige koning te zijn, wilde heerschen volgens een hersenschimmigen onbestaan-

ENGELAND.

Londen, 30 sept. Gisteren avond had er eene talrijk bezochte vergadering plaats van voorstanders van het nationaal verbond, opgericht met de bedoeling om het volk op eene waardige wijze in het parlement te doen vertegenwoordigen. Onderscheidene sprekers voerden het woord en er werden verscheidene besluiten genomen.

— Woensdag avond is te Newcastle-on-Tyne een politiek diner gehouden, ter viering van den triomf, door de vrijzinnige beginselen bij de jongste verkiezingen in die stad behaald. Het gezelschap bestond uit ruim 300 personen.

— Generaal *Espartero*, de bekende hertog der overwinning, heeft eindelijk besloten Engeland te verlaten en zich naar het vaste land te begeven. Hij denkt den 28sten dezer de reis naar Brussel te aanvaarden, met zijne gemalin en nicht. Generaal *Espartero* heeft zich, met generaal *van Halen* en 15 andere deelgenooten zijner verbanning, vier jaren in Engeland opgehouden.

FRANKRIJK.

Parijs, 31 sept. De hertogin *d'Aumale* is heden voerspoedig befallen van een' zoon, die den titel zal aannemen van hertog *de Guise*. Deze gebeurtenis is door een salvo van 21 kanonschoten aangekondigd geworden.

— Gisteren is te Malmaison een oud opperhoofd van het leger van *Narvaez* aangekomen met geheime depêches voor *Maria Christina*. Onmiddellijk daarna is deze officier in het rijtuig der ex-regentes gestegen en met haar naar St.-Cloud gereden, waar de generaal *Crux* en de heer *Sea Bermudez* ontboden zijn.

— Men verzekerde gisteren avond, dat het besluit, waarbij de heer *Guizot* tot voorzitter van den raad benoemd werd, in de aanstaande week in den *Moniteur* zoude verschijnen. Ook beschouwt men als vastgesteld de benoemingen van den graaf *Daru*, pair van Frankrijk, tot minister van openbare werken, en van den heer *Muret de Bort* tot minister van landbouw en koophandel. De heer *Jayr* zou raadsheer in de rekenkamer worden en de heer *Cunin Gridaine* een ambteloos leven leiden.

— Al weder begint men van slechte praktijken te spreken. De *Presse* zegt, namelijk, dat de justitie de bureaux der maatschappij van den spoorweg van Parijs naar Lyon en van Lyon naar Avignon heeft bezocht, om het bewijs te vinden, dat er oorspronkelijk actiën aan hooge ambtenaren zijn afgeleverd. Bij dit bericht van de *Presse* wordt gevoegd, dat tot de hier bedoelde hooge ambtenaren de maarschalk *Soubert* en de baron *Martineau Deschenets*, onder-secretaris van staat bij het ministerie van oorlog, behooren. Tot dit onderzoek moeten de beschuldigingen van den heer *Warnery* aanleiding gegeven hebben; de heer *Talbot* zou actiën aan de bedoelde ambtenaren hebben doen toekomen. Men spreekt ook veel van zekere inschrijving van 10,000 franken rente, welke de baron *R* aan den heer *H* lid van den raad van state, zou gedaan hebben, bij gelegenheid van het huwelijk van dezen met de dochter van den minister *D* Dit geschenk zou gegeven zijn als blijk van erkentenis voor de concessie van den noorder-spoorweg.

— Met de meeste belangstelling ziet men hier nader berichten uit Algerie te gemoet, nopens de krijgsverrichtingen van *Abd-el-Kader* in het Maroccoansche. Het te Algiers uitkomende officiële dagblad van den 5den september heeft enige bijzonderheden, den emir betreffende, medegedeeld, hoofdzakelijk strekkende, om de menigte te doen gelooven, dat hetgeen vreeger is befigt geworden, geenszins van zoo veel belang is, als men dit in den beginne had gedacht. Men weet, dat het gouvernement gisteren en heden officiële bescheiden uit de kolonie heeft ontvangen. Daar de inhoud tot dusver nog niet is medegedeeld, zoo houdt men het er voor, dat die berichten van ernstigen aard zijn. Volgens de opgave van het Algerijnsche dagblad, hebben er geene vijandelijkheden tusschen *Abd-el-Kader* en de Maroccoanen plaats had; — heeft *Abd-el-Kader* zich in geenen deele met geweld meester gemaakt van de stad Taza, maar is hij daarentegen met open armen door hare inwoners ontvangen en met geestdrift verwelkomd.

— Heden wordt verzekerd, dat de generaal *Bedeau* de toekomst geenszins gerust te gemoet zag, en aan het gouvernement eene versterking van 10,000

pe of onthinde. De wijze, waarop men met het par-

— Van eene liberale zijde wordt medegedeeld de voornamen reden, waarom de hertog *de Broglie* uit Londen naar Parijs is gekomen, hierin is dat die gezant in het zekere onderrigt is geweest dat de Engelsche minister, lord *Palmerston* voornemen heeft, om de zaken in Spanje te leiden, dat de wet, betreffende de troon- en kroon-erfopvolging daar te lande, worde gewijzigd; — dat *Palmerston* reeds aan koningin *Isabella* heeft laten weten, dat het voor allezins wenschelijk moet worden gehouden, dat de wet in dien zin worde verandert dat de bepalingen der Salische wet weder van kracht worden verklaard; — dat mitsdien de Spaansche Cortes eerlang zullen worden opgeroepen om te raadslagen over eene nieuwe voordragt, inhoudende dat, indien koningin *Isabella* zonder mannelijke nakomeling mogt komen te overlijden, de kroon overgaan op haren zoon *D. Francisco de Asis* en diens mannelijke nakomelingen, met uitsluiting der vrouwelijke linie.

Van diezelfde zijde wordt voorts verkondigd, dat hertog *de Broglie* op eene vertrouwelijke wijze het voornemen der Engelsche regering is onderzocht geworden, en heeft te kennen gegeven, dat in op eene regelmatige wijze door de wetgevende vergadering in Spanje tot het aannemen eener daniige wet mogt worden besloten, het Fransche gouvernement wel niet bij magte zou zijn om daartegen te verzetten. De hertog heeft, echter, een aanmerking gemaakt, dat bij de afschaffing der Salische wet, onder koning *Ferdinand VII*, de hertog van *Orleans*, als het hoofd van den jongsten van het Fransche vorstelijke huis, heeft gemaakt daartegen te moeten protesteren ter handhaving der rechten, en dat het wel mogelijk is, dat de hertogin van *Montpensier* alsnu evenzoo zal handelen. Het Engelsche gouvernement zou daarop aan den hertog *de Broglie* hebben medegedeeld, dat het in nemen van eenen zoodanigen maatregel geene swaarteheid zou zien.

— In de eerste dagen van augustus zag men nachts in de straten van Parijs veel sluiten portieren. Het werd geëscorteerd door sommige personen met fakkels; de koetsier was gelijks vermord.

Een klaps stootte er een hoop kevels met valse baarden uit eene steeg, en viengen eenen strijd met de lieden van het escorte, die, na eenige minuten tegenstand, hunne fakkels wegwierpen en de vlug namen.

De politie op de plaats van het gevecht toegeschoten zijnde, vond er niet meer dan één persoon ernstig gekwetst op den grond liggen. Hij leunde met het hoofd op een der wielen van het rijtuig, waartoe de paarden afgespannen en weggevoerd waren. Twee jagtmessen, die de vechtenden verloren hadden, lagen naast den gekwetste.

Toen de politie-agenten het rijtuig geopend hadden, bespeurden zij in eenen hoek van hetzelfde, geheel alleen en bewusteloos, eene vrouw, waarin men met verbazing de prima-donna *Canzi* erkende, die men te Venetie waande.

Tot haar zelve gekomen, begon *Canzi* te weenen en te snikken, en zij weigerde alle ophelderingsvragen omtrent dit nachttooneel, waarvan zij de heldin was geweest. Sedert schijnt zij aan de hevigste wanhoop ten prooi te zijn. De gekwetste wordt door niemand herkend en ook hij blijft het grootste stilzwijgen in acht nemen.

SPANJE.

Madrid, 6 sept. Men spreekt van eene geheele hervorming van den koninklijken raad, welke voortaan den naam zal voeren van Raad van State. Het aantal zijner leden zal zeer beperkt zijn.

— De dagbladen der gematigde partij waren voornemens heden eene protestatie in hunne kolommen op te nemen tegen het decreet, betreffende de drukpers, na rijk beraad hebben zij echter dit voornemen opgegeven, daar de omsigtigheid zulks vereischt en men zelfs meende te weten, dat generaal *Narvaez* zich in dien geest had uitgelaten.

— Zoo lang men de stem der drukpers nog niet smooert — zegt *el Faro* — zullen wij dagelijks van het ministerie vorderen, dat het de cortes, of bijeenroeping of onthinde. De wijze, waarop men met het par-

baar goddelijk koningschap, zoo zouden wij ons verplicht rekenen hem alle gehoorzaamheid op te zeggen, en, zoo noodig, eenen kamp tegen hem te voeren, even wettig en even legitiem, (want ook de natieën hebben hare legitimiteit); als die van prins *WILLEM* tegen de overheersching van *PHILIPS* en van den derden *WILLEM* tegen de dwingelandij van *JACOB H.* Want wij zouden ons herinneren, dat wij onzen »Prince hebben ontvangen »op Condiën, Contracten ende Accoorden, dewelcke breeckende, soek naer »recht den Prince van de heerschappij »van den Lande is vervallen,» en bovenal omdat wij geen ander middel zouden hebben, om »onser eigene, onser Huijs- »vrouwen, Kinderen ende Nakomelingen »aengheboren vrijheid (daer wij nae de »Wet der Naetueren goet ende bloedt »schuldigh zijn voor op te setten) te bewaren ende te beschermen.»

Buitenlandsche berigten.

DUITSCHLAND.

Frankfort, 31 sept. Bijzondere berigten uit Rome tot het einde van augustus, melden, dat het eerste gedeelte van het regtsgebeding, wegens de zamenzwering, wat het onderzoek betreft, als ten einde gebragt kan worden aangemerkt, en dat daarbij het bewijs is verkregen, dat men personen heeft aangeworven, om woelingen in eenen terugwerkenden zin te bewerken.

Bij den overvloedigen oogst dacht men in Rome, dat het verbod van uitvoer van granen en leeftogt zoude zijn ingetrokken, doch het tegendeel heeft plaats gehad. Het pausselijke bestuur heeft gelast, dat in al de provinciën van den Kerkelijken Staat de voorraad van koren, zelfs de geringste hoeveelheid niet uitgezonderd, door de bezitters zal moeten worden kenbaar gemaakt, en door de overheden worden opgenomen; — om 'leven, of de bezitter tot de geestelijkheid behoort, dan wel tot den burgerstand.

PRUISSEN.

Berlijn, 8 sept. Dat er eene verwisseling in de hoogste betrekkingen onzer staatsbeambten zou plaats hebben, was reeds sedert weken zoo goed als zeker, en men kan gerustelijk den landdag als aanleidende oorzaak daarvan beschouwen. Deze heeft aan het licht gebragt, hoe wij wel afsonderlijke ministeriën, maar geen homogeen ministerie hebben, en dat eene opperste leiding naar één plan eene behoefte is geworden. Van dit standpunt moet men de op handen verwisseling van ministers beschouwen, waaroftrent het volgende schijnt vastgesteld.

De minister, vreeger von *Bodelschwingh*, blijft minister van binnenlandsche zaken, maar verkrijgt in deze betrekking het karakter en den titel van eerste of president minister. Den titel van staatskanselier heeft hij van de hand gewezen. De minister van oorlog von *Böcken*, verkrijgt het karakter van veldmaarschalk, en treedt als zoodanig, als minister af. De tegenwoordige minister voor de wetgeving von *Savigny*, wordt in de plaats van den heer von *Rochow* tweede president van den staatsraad, tevens medelid van het ministerie verblijvende. De geheime opper-justitierraad *Bernemann* aanvaardt de tegenwoordige betrekking van den heer von *Savigny* onder den titel van president van het departement voor wetgeving. Den titel van minister heeft hij van de hand gewezen.

De generaal der infanterie en kabinets-minister, von *Thile*, behoudt, wel is waar, den titel van minister van staat; maar geeft de functiën afzonderlijk over aan den tegenwoordigen minister van justitie *Uden*, die alzoo, hoezeer zijne tegenwoordige betrekking nederleggende, weder deel van het kabinet zal uitmaken. In plaats van den heer *Uden* wordt de tegenwoordige minister van financiën, de heer von *Duesberg*, minister van justitie, terwijzeindelijk de tegenwoordige president van het handelsambt, de heer von *Rönne*, den heer *Duesberg* als minister van financiën vervangt.

ment te werk gaat, is een groot schandaal, en om dat te doen ophouden, moeten de senatoren en afgevaardigden hunne stem eerbiedig tot den troon verheffen. De koningin zal nimmer teringdeinzen voor de pligten, welke de constitutie en de wetten haar opleggen.

BELGIE.

Brussel, 22 sept. Er wordt veel gesproken van een proces, dat gevoerd wordt door de directeuren eener spoorweg-maatschappij (die van Leuven naar de Sambre), tegen de eerste concessionarissen, waarin het schandelijk feit aan den dag zal komen van een verklaring over daadzaken en artikelen, welke door later in de debatten te voorschijn gebrachte schriftelijke bewijzen wordt gelogenstraft. Een hooggeplaatst persoon zal vermoedelijk als getuige moeten optreden.

Binnenlandsche berigten.

's Gravenhage, 22 sept. In den nacht van den 10den op den 11den dezer werden de bewoners van het geneeskundig etablissement Zuidenburg, bij 's Hage, op eenige straten van 's Hage rust gestoord. Eene Turksche muziek brak eensklaps de diepe stilte van den nacht af, wiens donkere sluijer door den gloed van onderscheidene toortsen werd opgeheven. Plegtig en indrukwekkend was dit schouwspel, waaraan het bulderen van eenig geschut eenen verheven feestelijken luister bijzette. Het was een offer der dankbaarheid, hetwelk een erkentelijk lijder, die onder de behandeling van den heer directeur van voornoemd etablissement, dr. W. Hendriks, van eene hoogst goedaartige ziekte was hersteld, aan Zijn Wel-Edelste Zeer Geleerde bragt, en daartoe het tijdstip van deszelfs verjaardag had uitgekozen.

Rotterdam, 23 sept. Sedert eenige dagen is alhier eene nieuwe stedelijke verordening in werking gekomen, die de bevordering der zedelijkheid dezer stad op het oog heeft, maar waarvan de politie vrij wat werk heeft, om die te handhaven. Zowel voor de bekende huizen als langs de straten, mogen de publieke vrouwen niemand aanhouden. De overtreedsters van deze verordening worden door de ijverige politie dadelijk in arrest genomen.

Zwolle, 23 sept. Men schrijft uit Staphorst, van 9 den 23den, dat men daar is verbazend, vooral te Rouven. Men siet de rogge voor meer dan 2 gedeelte afgemaaid te hebben, gaan zij thans bij myrindzen op de haver, boekweit enz. met verdubbelde woede los, en schijnen er niets van te willen overlaten. Het weersgestel is hun daartoe bijzonder gunstig, alsoo de boekweit, hoewel van stam, niet naar huis wil, daar zij niet rijpt en droogt, zoodat velen den opgebonden bos groen van den akker moeten opladen, en elders op het land weer neerzetten om nog iets te sparen. (O.)

Jongste nieuwstijdingen.

Arnhem, 24 september. De berigten uit Italië nemen plotselings weder eene meer ernstige wending. De kalme, welke daar eenige dagen geheerscht heeft schijnt niet dan een tusschenbedrijf te zijn geweest. De bevolkingen van de hertogdommen Lucca en Toscaane hebben geweld tegen hunne vorsten gepleegd. Wat zal er gebeuren zoo die hertogen de hulp van Oostenrijk inroepen. Waar is het leger in Italië? Niettegenstaande de vorsten van Italië reeds van niets anders dan tegen Ferrara op te trekken, en hulp te verleenen aan den paus. Zie hier overigens wat in Lucca is voorgevallen.

Ten gevolge van den opstand, door willekeurige gevangennemingen veroorzaakt, had, gelijk onze lezers weten, de hertog van Lucca den 1sten september eene proclamatie afgekondigd, waarbij hij concessien aan zijne onderdanen toestond, en de hervormingen, welke noodig schenen voor het welzijn van zijn land, beloofde. De oprigting der burgerwachten werd in die proclamatie ten stelligste toegezegd. — Na deze beloften te hebben gedaan, schijnt het dat de hertog eensklaps van besluit is veranderd, en dat hij, den wijk nemende naar Massa, eene stad van het hertogdom Modena, maar op korten afstand van Lucca gelegen, verklaard heeft, dat deze beloften hem door geweld ontworpen waren, en dat hij niet voornemen was dezelve ten uitvoer te leggen. Deze verklaring verwekte natuurlijk de grootste verbittering. De inwoners van Lucca zijn, als één man,

opgestaan, en de burgerwacht heeft zich van zelve gevormd.

Eene talrijke deputatie, met den markies Mazzarosa aan het hoofd, dezelfde die laatste de betrekking van president van den staatsraad nederlegde, heeft zich naar den hertog begeven, om hem te bewegen in zijne staten terug te keeren. De hertog heeft daarop geantwoord met een dekreet, waarbij een regentschap wordt ingesteld, onder het voorzitterschap van den markies Mazzarosa; maar de raad der ministers heeft dat dekreet niet willen uitvaardigen, en op nieuw den hertog geboden, terug te keeren.

Intusschen nam de gisting steeds toe. Om den hertog te dwingen van naar Lucca terug te keeren, sprak men er reeds van al zijne bezittingen in beslag te nemen. De bewoners van de omliggende plaatsen stroomden allen naar Lucca, en ieder oogenblik kwamen van Pisa en Livorno, met den spoorweg, duizende menschen aan. De geestdrift was algemeen en het volk vervulde alle straten en pleinen. Scharen van vrouwen doorliepen de straten, met het paauselijke vaandel. Men schreef vrijwilligers in, om ter bevrijding van Ferrara op te rukken. Daar was, om zoo te zeggen, geene regering meer, en men wist niet op welke wijze die opgewondene menigte te besturen, toen plotselings den 3den september, ten een ure des middags, de hertog in de stad terugkwam, vergezeld van den kroonprins, en met de nitbundigste vreugdebewoeningen ontvangen werd. »Onze aangebeden vorst», — zegt het dagblad van Lucca, »met zijne hoogheid, den beminden kroonprins, keeren op dit oogenblik binnen Lucca terug.»

Men weet, dat twee dagen te voren die aangebeden vorst, en beminde prins door duizende burgers uitgehouden en met modder en steenen gegooid werden.

Deze gebeurtenissen van Lucca moesten noodwendig in Toscane mede een schok te weeg brengen. De bewoners van Livorno, die bij duizenden de tooneelen van Lucca hadden bijgewoond, wilden niet achterblijven bij hunne bureu, en denzelfden dag had er in den schouwburg van Livorno eene hevige demonstratie plaats ten gunste der burgerwacht. De groothertog, gelijk men zich zal herinneren, had deze kwestie verwezen naar de vergadering (Consulta) welke den 1sten september was bijeengeroepen. Voorgevende, dat de beraadslagingen van dit collegie te langzaam en te traag waren, hozeer de bijeenroeping van hetzelfde, met groote tejuiching acht dagen vroeger ontvangen was, heeft men den 3den, met onstuimigheid de onmiddellijke oprigting van de burgerwacht gevraagd. Eene deputatie van de stedelijke overheid is onmiddellijk naar Florence vertrokken, om de organisatie van dezelve te verkrijgen, en, als naar gewoonte, heeft de regering onmiddellijk toegegeven, en een besluit uitgevaardigd waarbij de oprigting der burgerwacht bevolen, en bepaald wordt, dat de consulta zich slechts zal hebben bezig te houden met een regtment voor dezelve zamen te stellen.

De concessie is weder met een groot vreugdebewoening ontrangen, hetgeen niet wegveemt, dat men spoedig nieuwe tooneelen van oproer te vreezen heeft.

— Uit Spanje is geen nieuws van eenig belang. Narvaez heeft Madrid niet verlaten. Men beschouwt hem daar als een onontbeerlijk man. Op hem, zijn atter vogen gericht, te verlaten van het land uit deze nieuwe crisis. De generaal Alava had zijne ondersteuning aan het nieuwe ministerie geweigerd.

Mengelwerk.

Varia.

's Gravenhage, — september.

Het voornaamste blad der hervormende pausselijke regering, *Il Contemporaneo*, behelsde dezer dagen een zeer opmerkelijk hoofdartikel, getiteld: *Oostenrijk en de Italiaansche Vorsten*. Na daarin te hebben verklaard, dat, sedert de gebeurtenissen in 1814 en 1815, de Italiaansche vorsten zich, overeenkomstig Oostenrijks voorschrift, tot politichen gedragsregel hadden gesteld: *Geene concessien*. — een regel, die, tot in 1830, door het Fransche kabinet mede werd aangedrongen, — toont de schrijver aan, dat de Italiaansche betalkingen inmiddels tot kalmer, gematigder gevoelens zijn gekomen, slechts verbetering en geen wanorde wenschen; en dat alsoo de tijd is aangebroken voor

vrijzinniger instellingen en hervormingen, waartegen zich ook thans het Fransche kabinet niet zou verzetten. Zie hier de bewoordingen, waarin *Il Contemporaneo* de zaak dier gewenschte hervormingen bepleit. Zij verdienen ook in Nederland wel te worden overwogen; want velen, die er het behoud der bestaande misbruiken voorstaan, doen het niet uit verstokte baatzucht, welke doof is voor redeneering, — maar slechts uit verblindheid, die vatbaar voor opklaring is. Mogen dezen dus de taal, te Rome gesproken, gemoedelijk toepassen op den droeven staat van zaken in Nederland.

»Met hoeveel geduld hebben de volken zich niet »gewapend? Welk middel werd er verzuimd tot »derzelver overhaling om zich te matigen en te wacht»ten? Met welke dankbaarheid werden de weldaden »der hervormingen niet door ons ontvangen? Met hoe »veel liefde worden deze weldaden niet betaald? En »hoe is het den Italiaanschen vorsten mogelijk, zich »langer te verzetten tegen die wenschen, uitgedrukt »zonder bedreiging, gegrond op de regtvaardigheid, »ondersteund door algemeene instemming? Hoe zou men »een veiligen en duurzamen zegen kunnen verwacht»ten, wilden zij met geweld een geheel volk bestrij»den, hetwelk met waardige bedaardheid verlangt, »wat de noodwendigheid der tijden en der nieu»we behoeften aanraadt het te bewilligen?

»En bijaldien wij den tegenwoordigen toestand van »Europa beschouwen, — hebben wij Frankrijk en En»geland niet van de tribune hooren verkondigen, dat de »veiligheid der Italiaansche regeringen afhankelijk is »van éene voorwaarde, van de voorwaarde, namelijk, »dat zij in goede verstandhouding met de volken zijn? »Die goede verstandhouding, nu, begint wanneer wil»lekeur ophoudt, en zij bevestigt zich, wanneer goe»de wetten heerschen. En nademaal een willekeurig »bestuur ten huidigegen dage slechts voordeelig is voor »de politie en voor eenige weinigen hovelingen, — zoo »gelooven wij niet, dat onze vorsten zich langer zullen »willen versteeken van de genegenheid hunner volken »ster voldoening der wenschen van eenige laaghartige »vijanden des vaderlands en des vorsten zelven, die »door hen onvermijdelijk ten ondergang wordt ge»leid.» (*Contemporaneo*, 21 augustus).

Is het in Nederland anders? Zijn het aldaar anderen dan eenige ijdele en baatzuchtige lieden, die van de misbruiken leven, wier onkunde, schraapzucht, karakterloosheid het licht schuwen, welke het behoud dier misbruiken verlangen, het willekeurig of autoeratisch bestuur voorstaan, de heerschappij van goede wetten vreezen?

Zij geven wel is waar, voor, met de heerschappij van goede wetten in te stemmen. Maar dit is niet dan bittere spot; wat toeh betekenen *wetten*, wanneer het aan ministers of begunstigden vrijstaat dezelve straffeloos te overtreden? En geschiedt dit niet, wanneer, in spijt van de grondwet zelve, fictieve, illusoire begrotingen worden opgemaakt? Kasrekeningen, die sluiten met eene valsche balans, aan de Kamer worden overgelegd?

Wat toch, ik herhaal het, beduiden wetten, wanneer men voor hen, die dezelve allereerst moesten uitvoeren, bij gebreke daarvan, geens straf, maar slechts mantels van liefde heeft?

Iedereen weet het nog — want iedereen heeft moeten bijdragen tot de aanvulling der geleedigde kassen; — iedereen weet het nog hoe onder »vader WILLEM» bijzondere fondsen, die den staat heilig moesten zijn, werden aangetast, verbruikt. Of sulks op »vader WILLEM» last geschiedde of niet — in geen geval kon zulks de ministers of zekere beampten, die daartoe de handen leenden, beschutten tegen de strafwetten op ontvreemding van gelden. Maar die pligtvergeten ministers hadden de meerderheid der Kamer tot vrienden, en die meerderheid, pligtvergeten op hare beurt, wierp, naar het heette, »den »mantel van liefde» over de ledige kassen en hen die ze ledigden tevens; — de natie kon het te kort aanvullen: de duur bespaarde penning voor den enden dag, de met zoo veel moeite vergaarde som tot nijlzet des zoons of huwelijks-gift der dochter, — men moest ze werpen in de geleedigde kisten! En zij, die ze ledigden...? Zij prijken met riddersorden, zitten in den staatsraad, in de Eerste Kamer; zij ontmoet ze, en noemt den hoed voor hen af!

Men weet, hoer, eenige jaren geleden, eene zoogenaamde ministeriële verantwoordelijkheid is ingevoerd. Die zoogenaamde ministeriële verantwoordelijkheid, hoe beperkt ook, is nogtans niets anders dan een wassen neus, waarmede de landkinderen afgeschoept zijn. Zie hier namelijk de artikelen der grondwet, waarin die wassen neus voorkomt:

Art. 75. »De hoofden der ministeriële departementen zijn verantwoordelijk voor alle daden door hen »als zoodanig verrigt, of tot welker daarstelling of »uitvoering zij zullen hebben medegewerkt, waar-

